

ODBRANA

»ODBRANA« izlazi u Šibeniku redovito srijedom ujutro
Uredništvo i uprava nalaze se u prostorijama
na Poljani Kralja Petra I. (nad Narodnom kafanom)
Telefon br. 81.

Glavni urednik: Prof. Dr ANTE MIŠURA

Vlasnik: Konzorcij »Odbrana«, predstavnik i odgovorni urednik MILIVOJ GRUŠIČIĆ, advokat. pripr.

GODINA 1

Pretplata mjesečno D 6.— Inozem. 10
Pojedini broj Din. 1.50
Čekovni račun br. 33.934

Šibenik 16 novembra 1938

Rukopisi se ne vraćaju.
Oglasi se računaju po tarifi.
Plativo i utuživo u Šibeniku.

BROJ 17

Kuda ćemo!

Priroda je čovjeku duboko ucijepila težnju za srećom. Čovjek po prirodi uvijek traži ono što mu je bolje. Ali kako je dobro nešto relativno, to kod svih ljudi nije uvijek isto. Čovjek ima dar rasuđivanja, ali i taj dar je nešto svakome zasebno. Otuda vidimo da jedan traži nešto, što drugi nikako ne želi. Zato treba svakome pustiti slobodu u traženju dobra; nikada nije svojstvo pametna i dobra čovjeka drugome narivarati ono što nije prema njegovoj želji.

Istina je, ima ljudi koji su prirodno mauje nadareni, koji su intelektualno zaostali ili pod utjecajem raznih prilika života ili zbog fizičkih ili moralnih nedostataka, pa sami nemaju dovoljno kriterija, kako da se opredijele u poslu biranja. U ovome pitanju škole i komunikacije sa kulturnim svijetom glavni su činioci u oplemenjivanju ovoga prirodno dara. Za to oni ljudi koji su imali tu sreću pa su svoj prirodni dar razvili, osjetili u sebi potrebu da svoj dar prenesu i na drugoga. Njima neće biti dosta da njima bude dobro; oni će nastojati da i druge pokrenu da teže k dobru.

Kako ima mnoštvo stvari na svijetu, koje su ljudima zajedničke, u kojima je zajedničko dobro, to je prirodno da će ljudi, koji su kulturniji bolje znati izabrati to zajedničko dobro. Dosljedno takovi će ljudi i svoju okolinu pokrećati k tome dobru.

Budući da je istinito pravo dobro, to će naukom i iskustvom oplemenjeni ljudi znati drugome ukazati pravi put koji ih vodi k istinitom dobru.

Ovakvi duševni vode prijeko su potrebni. Jer istinu je teško vidjeti, ona svakome nije lako pristupačna. Više puta ima ljudi, koji misle, ako drugi bude sretan, da njima neće biti dobro, pa istinu drugom sakri, vaju. Ima slučajeva, kad ovakvi spekulanti aznu u službu i druge ljude koji im svjesno ili nesvjesno služe u ovome poslu prikrivanja istinskog dobra.

Ova je pojava najopasnija u političkome životu. Ima ljudi koji hoće da su na čelu, to je za njih najveće dobro, pa da bi se na čelu održali služe se svim mogućim sredstvima.

Tako eto nas, uoči smo izbora. Ljudi, koji gledaju svoje najviše dobro biti na čelu, i sami lično i preko svojih pomagača zastiru pravu istinu, skućavaju prirodne vidike i najopasnijim ljudima i uče ih nekim ludim utopijama, koje donose opću nesreću. Njihove teorije vode nas u sukob s pojmom države brat-

stva, narodne sloge i narodnog jedinstva. One su skroz i skroz protivne zdravom razumu i istini. Upuštati se u rezonovanje i dokazivanje apsurduma, to je gubljenje vremena, to je utvrđivanje istinitosti one grčke mudre rečenice: »CRNCA PEREŠ«.

Ono što svi dobromisleći ljudi znaju, znaju i oni vrlo dobro, ali čine tako, jer misle da im to najbolje konvenira da ostanu na čelu masa.

Ima ih koji će reći da je njima bilo do te hegemonije, oni bi i za ranijih parlamentarnih zasjedanja išli u parlamenat i penjali se na vrhove. A mi znamo, da su išli u parlamenat, da bi njihovi interesi bili mnogo drukčiji nego što su, kad su van parlamenta. Naime, opće bi se dobro unapredilo; ali zato njihov spekulativni posao ne bi onako nspijevao. Za to imamo mnogo i mnogo slučajeva i dokaza.

To vidi i prati narod, ako mu vrana nije mozak popila; ali on griješi pod raznim sugestijama terora.

Ljudi, koji su zadojeni najboljim idejama altruizma, trpe i trpe, i ako bi mogli ovo zlo da spriječe. Nadaju se plemeniti ljudi da će narod vidjeti sve ono što i oni vide pa da će se lako otestiti ovih strašnih i fatalnih parasita.

Njihova bi nada bila opravdana i ona bi se ostvarila, kad ne bi bilo neobuzdane slobode zastrašivanja, jer je naš narod bistar i zna da cijeni prave prijatelje.

Zato uoči izbora dužnost je svih plemenitih građana raditi najviše na tome, kako bi narod vidio pravu istinu, koju nam diktuje zdrav razum, pošteno sree i potreba sredenoga života, pa prešao preko fantastičnog terora ljudi koji gledaju samo sebe i svoju korist.

Dužnost je svih svjesnih državljanina ukazivati narodu da je od svih mogućih državnih kombinacija ova svakako najbolja. Na osnovnicu, ka kojoj mi težimo, vraćaju se i velike države, jer danas su dvije mogućnosti. Od te dvije mogućnosti ona konstruktivna svakako je bolja. Možda nikad kao danas čovjek nije osjetio potrebu reda, rada i mirnog razvijanja života. U zadovoljavanju ove životne potrebe, čovjek, društvo i narod doći će do pravilnog funkcioniranja državnog organizma. Pravilno funkcioniranje toga organizma, rješava sva socijalna i etnička pitanja, pa će tako riješiti i onu sfingu, koju su spekulanti nazvali »Hrvatskim pitanjem«.

Govor g. dr. M. Stojadinovića u Novom Sadu 13 o. mj.

IZ GOVORA G. PRETSJEDNIKA VLADE, KOJI JE ODRŽAO PRED MASOM NARODA OD PREKO 80.000, VADIMO SLJJEDECE:

»Jugoslavija je moćna država. Njen prestiž i ugled nikad nisu bili veći nego danas. Ona je okružena prijateljskim i dobrim susjedima. (Usklici: Tako je! Dugotrajne ovacije). U svojim međunarodnim odnosima mi ne tražimo ništa drago, ali ne damo ni pedalj zemlje koja je naša (burno klicanje: Tako je! Vođa! Vođa! Vođa!).

Vi ste ovih dana vidjeli kako se granice ponekih država za 24 sata mijenjaju. — Ali, mi nismo država koja je stvorena za zelenim stolom, na divanu sjedeći i duhan pušeci (usklici: Živio!). Cijelom svijetu je poznato da su granice Jugoslavije pravedno odmjerene, krvlju obilježene, mačem izrezane, kostima heroja utvrđene. Takove granice ne mogu se drugačije ni mijenjati. Na sahlji smo carstva dobivali, na sahlji smo carstva izgubili. Putem svadbe i nasljedstva nikad ništa nismo dobili. Mi smo bili i ostajemo narod ratnika i junaka (burno odobravanje). Valjda nije bilo ratova u Evropi, a da mi u njima nismo u-

čestvovali.

No baš zato, što znamo što znači rat, mi u istinu iskreno želimo mir. Mi želimo mir i stoga smo izvršili naše nacionalno ujedinjenje u jednu i jedinstvenu nedjeljivu i nikad djelivnu državu Srba, Hrvata i Slovenaca, koju sa preko 90 posto naseljavaju Jugoslaveni (burno klicanje traje nekoliko minuta Vođa! Vođa! Vođa!). Mi ni s jednim susjedom nemamo da se pogadamo oko pitanja naših uzajamnih granica. Radi ovoga mi sa svima susjednim državama živimo i želimo i u buduću da živimo u najboljim i najkorektnijim odnosima...

11 decembra treba da se izjasnimo, da li hoćemo snažnu, poletnu Jugoslaviju, ili želimo da od nje napravimo ognjište razdora (»Dolje opozicija!«) Hoćemo li sigurnost, koja već postoji, ili neki skok u maglu kako nam opozicija predlaže...

Mi nećemo Jugoslaviju od ploteva, pregrada, od zidova i jendeka (odobravanje), već hoćemo jedinstvenu Jugoslaviju bez prepreka.

Dnevne vijesti

9-XI — Za Blagopokojnog Kralja Aleksandra I u Marseillu je obavljena dirljiva svečanost. U čast uspomene na jugosl. Kralja Mučenika u prisnstvu jugosl. gen. konzula, vlasti i delegata bivših ratnika otslužena je u rusko-pravosl. crkvi na starom pristaništu služba Božja.

— Umro je von Rath, savjetnik njemačke ambasade u Parizu od zadobivenih rane od 17-godišnjeg poljskog Židova Grymszpana. Ovaj će događaj imati za posljedicu pooštrenje polirijjskih mjera protiv stranaca u Njemačkoj i u Francuskoj.

10-XI — Umro je veliki reformator turskog nuroda Gazi Kemal Atatürk.

— Nad Nj. Vel. Kraljicom izvršene su u Zürichu dvije operacije. Obe su operacije uspjele. Stanje zdravlja Nj. Kr. Veličanstva, potpuno je zadovoljavajuće.

11-XI — U Češkoj se radi na osnivanju svenarodne češke, a u Slovačkoj slovačke svenarodne stranke.

12-XI — Novi pretsjednik turske republike general Ismet Ineni rođen je 1884 u Smirni. Poslije svršene vojne akademije, stupio je u vojsku. Kemal je surađivao s Ismetom, koji je bio njegovu desnu ruku. Nakon pobjede 1918 postao je pretsjednik vlade, na kome je mjestu ostao sve do 1937, kada je predao ostavku zbog neslaganja s pretsjed-

nikom Kemalom. Pokojni Kemal odredio ga je svojim nasljednikom.

13-XI — Na sastanku parlamenta u Budimpešti došlo je do neopisivih manifestacija Jugoslaviji. Ministar vanjskih poslova g. Kanya rekao je: »Smatram potrebnim da potsjetim, da je jugoslavenska vlada mirnim i korektnim držanjem prilikom nedavne krize u znatnoj mjeri doprinijela daljem razvoju jugoslavensko - mađarskih odnosa... U važnijim pitanjima nema više skoro nikakvog razmimoilaženja, i ja sam uvjeren da će dobri odnosi Mađarske i Jugoslavije osnovani na uzajamnom poštovanju i identičnosti interesa i dalje uzimati povoljan razvoj«.

14-XI — Italijansko-britanski sporazum imao bi da bude stavljen na snagu još u novembru.

— Novo kolonijalno njemačko carstvo obuhvataće prostor oko 1.000.000² milja. O vječanjima po tome pitanju zna se da su već pri kraju.

— Autonomna vlada Slovačke porjevnila je vođenje pregovora sa središnjom vladom u Pragu ministrima Templanskom i Durčanskom, poslanicima Sidoru i Sokolu i senatoru Maderliu.

— Vlada je ponovno dozvolila izlaženje u Slovačkoj lista na mađarskom jeziku »Pesti Ujsag«.

ŠIRITE ODBRANU

RIDENDO...

Otkrivanje spomen ploče u Splitu

U splitskoj crkvi sv. Frane (otaca konventualaca) postavljena je ploča, a nije OTKRIVENA (!) kako veli N. Doba, na čast o. Ivanu Lukačiću, kompozitoru »moteta«. To je pohvalno, ali ne razumijemo, zašto su poštovani oci udarili, za tu PATRIOTSKU i splitsku svečanost, PET DINARA ULAZNICE?! U oglasu, štampanom u N. Doba, starješina je doduše opravdao ulaznicu time: da ne bi u tom svečanom činu došlo do nepoželjnih, nepredviđenih (?) mogućnosti! Opravdanje dosta loše! U stvari je ipak namjera uspjela, t. j. ulaznice donijele su hiljadice dinarčića, ako je — pretpostavljamo — svaki ulaznik dao označenu (ili propisanu) taksu. Bog zna, bi li koji živi kompozitor naš, pa i Splitsanin, sa kakovom rodoljubnom kompozicijom, toliko zaradio u današnjoj krizi dinarskoj?! Osim ako bi u kakovoj fratarskoj crkvi, sa oglasom starješinskim — radi tehničkih razloga — najavio i izveo svoju »skadbu«! Svakako crkva je pristupnija negoli kazalište!

Govor, u toj prigodi, g. A. K., otštampan u N. D., odlikuje se time, što je u kratkom govoru spomenuto DVADESET puta: hrvatski, hrvatska, hrvatsko, a u kraćem govoru fra A. Ceole — samo DESET puta!

Šteta — što nijedan govornik nije mogao navesti bar jedan citat, po kojemu bismo mogli doznati: je li se zbilja pok. o. I, Lukačić priznavao Hrvatim, ili, je li ikojoj svojoj kompoziciji dao — hrvatsko ime?! Je li taj kompozitor govorio sv. misu na STAROHRVATSKOM jeziku (GLAGOLICI!), premda još i danas TREĆOREDCI FRANJEVCI na tom jeziku pjevaju sv. misu USRED ZADRA? Je li se mogla, barem u toj prigodi, u toj franciskanskoj crkvi, da otpjeva sv. misa na našem starom jeziku sv. Ćirila i Metoda i Grgura Ninškoga?? Da je barem to učinjeno, onda bi se zbilja slavilo slavlje u hrvatskom Splitu, hrvatskom kompozitoru, kod hrvatskih otaca konventualaca! »Moteti« imadahu i »motivete« svoje!

Dobar je primjer dalo »biškupijsko-zvonimirsko-fratarsko slavlje kod

»hrvatskog« Knina, a nije podbacilo ni »otkrivanje« ploče po 5 din. na čeljade, držeći se one narodne: zrno po zrno pogača! Glavno je naći ETIKETU - HRVATSKU u vremena kada ne pale toliko »oproštenja« od 100 i 300 dana! Ovi pojedinci toliko su zaslijepljeni mišernim sjajem dinarčića da ne vide štetu, koju nose svome redu. SACRA AURI FAMES!

Š I L J K O

Bili dali glas Jeftiću i dr.

Vadimo iz pisma jednog seljaka, Št. Vidoveca, »H. b.«, br. 4. od 10-XI, ovo nekoliko interesantnih riječi:

»Pravi vođa hrvatskog naroda, ne bi smio nikada izustiti nijednu sudbonosnu riječ prije nego za savjet upita svoj narod, odnosno svoje birače.

Da dr. Maček slučajno raspiše plebiscit, pa da postavi pitanje hrvatskom narodu, da ovaj odgovori, može li i hoće li još čekati sto godina, uvjeren sam, da dr. Maček ne bi dobio ni jedan glas, od pet milijona Hrvata, da se čeka još 100 godina.

Mi osjećamo, vidimo, opažamo i uvjeravamo se svaki dan više, da vodstvo HSS zavarava jadni hrvatski narod i da ne vodi politiku u duhu i u interesu hrvatskog naroda, nego da ono nekoliko pokvarene fiškalske gospode vode politiku samo za svoj džep i svoju korist, a ne za korist čitavog hrvatskog naroda.

Eto zato je razočarani i ogorčeni hrvatski seljak odlučio, da ne glasuje više za dra Mačeka jer se je uvjerio, da ono nije pravi vođa i da je izgubio legitimaciju, da zastupa Hrvate.

Da je dr. Maček pravi vođa naroda, on bi bio — prije odluke, da uzme na svoju listu prokletog i zloglasnog Jeftića — sazva glavni odbor HSS i sve narodne zastupnike pa se s njima posavjetovao što i kako treba postupiti.

Budući da je on to učinio bez pitanja i proveo samo svoju volju, znači da je on sama sebe isključio iz seljačke demokracije i da je postao diktator. A mi diktatora, niti hoćemo niti trebamo. »Dr. Maček nije znao iskoristiti petomajske izbore, kada su svi Hrvati jednodušno i jednoglasno dali svoj glas njemu, a pogotovu neće znati što će ni ka-

ko će niti poslije izbora.

Eto zašto pravi Hrvati neće dati ni njemu ni Jeftiću svoj glas ili prosinca«.

Dok se ovakvi glasovi javljaju s onu stranu Velebita, i to iz najbliže okoline dr. Mačka, dotle ovi naši čistunci iz »Hrvatske Dalmacije« kuju u zvijezde »velike zasluge« dr. Mačka i pozivaju naše težake da se što čvršće stisnu u redove g. dr. Mačka i zloglasnog g. Jeftića! Pa da čovjek kod zdravog mozga ne zaplače ili, ako je zloban, ne pukne od smijeha!

DR TRUMBIĆ I DR MAČEK

E cosa dixi, quel m...a de „vođa“?

Pod gornjim pitanjem, između ostaloga, čitamo u »H. b.«, br. 4 od 10 ov. mj.:

»Razvio je razgovor i mimogred mu rečem, da štampam u tajnosti zbog cenzure kojigu dr. Mačeka pod naslovom »Vođa govori« i da će skoro izaći. Kad je knjiga bila gotova poklonio sam jedan primjerak dr. Trumbiću. Bilo je to u njegovom stanu u Martićevoj ulici Sunčani dan. Oko 10 sati ujutro. Dr. Trumbić uze knjigu »Vođa govori«, otvori je, pogleda u njoj par slika, onda je mrzovoljno položi na sto i reče mi u dalmatinsko-talijanskom žargonu, s kojim se je često služio: E COSA DIXI, QUEL M. A DE »VOĐA«? Ako dr. Maček ne razumije ove riječi, neka pita Kaliternu, neka mu ih on prevedu«.

...Kada sam ovih dana prof. K. Š. ovo pričao, on mi je odgovorio: »Pa znam ja to! Ante nije nikad našao za Mačeka bolji izraz od toga. Što dokazuje i činjenica — nastavi prof. K. Š. — da ga za vrijeme bolesti jednog dana nije htio primiti, a kao najbolji dokaz stoji i činjenica, da se dr. Trumbić nije htio više kandidirati na Mačekovoj listi, jer se razočarao potpuno u dru. Mačeku, pogotovo, kada je ovaj ne pitajući nikoga uzeo na svojoj listi Jeftića i Živkovića«.

J. M.

Upisivanje članova naše stranke vrši se u sekretarijatu Izvršnog odbora na Poljani Kralja Petra I. (nad Narodnom kafanom) svakog dana.

Zrnje iz starog vijeka

Ljubav prema mudrosti činila je da filozof Tales nije mislio na ženidbu. Kad su mu bile dvadeset i tri godine Kleobulina njegova majka, gonila ga je da se ženi. Tales joj reče: »Nema čovjek vremena za ženidbu; kad ostari, prekasno je; a vrijeme između mladosti i starosti nije zgodno za traženje žene.«

Tales je običavao zahvaljivati bogovima za tri stvari: što je čovjek a ne životinja; čovjek, a ne žena; i Grk a ne barbar.

Neki čovjek dođe jednoga dana k Talesu i zapita ga, da li čovjek može sakriti svoja djela bogovima. Čak i najtajnije naše misli, odgovori on, njima nikada ne možemo sakriti.

On je govorio da je najveća stvar na svijetu mjesto, jer mjesto sadržava sva bića; da je nužda najjača, jer nalazi svršetak svemu; da je misao najbrža, jer ona u jedan trenutak proleći cio svemir; da je vrijeme najpametnije, jer otkriva i najtajnije stvari; ali da je najmilije i najslabije od svega raditi po svojoj volji. Često je ponavljao, da onaj koji mnogo govori pokazuje da ima malo pameti i da se treba podjednako sjećati i nazočnih i nenazočnih prijatelja; da treba da pazimo svoje roditelje, ako mislimo da će nas paziti naša djeca; da ništa nije toliko ružno koliko gledanje tiranina da u tiranstvu ostari; da nas u našim mukama najbolje može tješiti misao da oni koji nas muče nisu ništa sretniji od nas; da ne smijemo raditi ono zbog čega druge koristimo.

Izašao je novi:

ZIMSKI
VOZNI RED
»TIPOGRAFIJE« ŠIBENIK

ZA SVE PRUGE
PAROBRODSKE
ŽELJEZNIČKE
I AUTOBUSNE

Din. 5.— God. 1938. Br. 13.

Dalmatinsko-istarski Bodul*) jedan od prvih evropskih crkvenih reformatora i preteča sv. Save Nemanje.

Dostojevskijev Miča traži boga u rudniku pod zemljom, on ga ne vidi ali ga čuti u sebi. Djevojci ne treba znati definicije ljubavi, ali je čuti u svojoj nutrinji. Sa ovog gledišta imade se razmatrati i bogumilski pokret, pokret nakon propasti hrv. kraljevstva i nakon slomljenja Zdedine revolucije, —

*) Naziv Bodul i Bodulija jest grčkog porijekla, a ne slavenskog, kako se do sada držalo. Grci nazivahu sve naše jugoslav. otoke Boa-douliha — zmijska ostrva, insulae vipereae. Boadul jest rob sa zmijskih ostrva, analogno hierodul-rob kojega su svećenici grčki rabili u hramu. Budući da se naš čovjek uvrijedio kad mu se reče bodul, to izgleda da je smisao tog prišvarka otočana: zmijožder, magnavipere. »Mi nismo judi, mi smo Boduli«.

a ne kao običan import u Bosnu, što i Marko Vega naslućuje, dapače opravdano traži usroke.

Slaven makar popriniu rimokatoličku vjeru nije stoljećima mogao iz svoje nutrinje zbaciti svoje poganstvo: vjeru u gospodara zemlje tj. sunce, a njegov Svudavid jest bog sunca, kao što mu je Baba božica zemlje, odnosno zemlja. U Vinodolu, kad dijete ide prvi put iz kuće i prođe kraj brda Babe (brdo posvećeno Zemlji kraj sela Bašunju) imade da poljubi Babu jer je čovjek izišao iz zemlje i u nju se vraća.

Krške kolede zapravo naše kolubi (kolede su calendae dan kad su rim. kolonijalne čete primale Lehnung, pak su pri tom pjevali vojnici a kasnije u rim. crkvi i svećenici (dok naše kolubi ili baki su pjesme suncu, kotumbaru (kolobaru) oko sunca koji se diže 21 prosinca, a istodobno slavi se i baba) prave su poganske pjesme slavenske: Jabučice, narančice, na dobro van mlado leto došlo. Daj nan Baba šaku bara (bar — proso kao i svaku drugu plo-

dina), ako nan ga Ti ne daš zet ćemo Ti gospodara, pak ćemo se poigrati kotli junak i djevojka!

Prevedeno znači: daj nam, zemljo, plodovine, ako je nećeš dati pomrknuti će ti tj. ukraščemo ti sunce, troga gospodara!

Riječ Bog dolazi Slavenu od riječi Bu, Ba (česki pan Buh) — svjetlo, a latinašu, Rimljaninu neko biće, koje zadaje strah od grčke riječi theos(deus). Njemu je bog bijeli duh za razliku od crnog boga - boga zla (Černy buh, Kostel).

e) Rimski kurija nije mogla oprostiti sv. Ćirilu i Metodu, koji su prvotno došli u naše krajeve i Moravsku, po nalogu i za račun bizantinskog cara, ali su se morali usljed progona njemućkih redova i svećenstva pomiriti s Rimom, a ostaviti Bizant.

Glagolica je morala nestati, jer je stvarala od male Skitije veliku Skitiju (Rusiju) u kojoj su se bunili Luka Židjata, Kiril Turovski i drugi, a nije smjelo biti Rima nad Rimom. Vene-

ciji ta rimska papinska politika jest dobro došla, jer je pomagala njezine zavojevačke planove na našoj obali na Jadranu i Balkanu.

Koliko Veneciji, toliko je to bila voda na mlin Madžarim, koji su uništili Čakavce u Panoniji i u njihovoj zauzetoj zemlji nastojali približiti se k moru, i u njegovom azijskom jeziku horvat znači prijatelj, prema čemu od Slovincina učiniti ili roba ili prijatelja, Rimski kurija nastupala je dogovorno i istodobno sa Bnecima i Madžarima. Za rimsku kuriju bila je glagolica heretično pismo a Stovinci još isto i Goti, ali ne Goti u smislu Herubinu Šegvića i Joža Rusa, da su Hrvati porijeklom Goti, nego u ovome po čemu ih i sam arciakon Toma Splitsanin, kao latinaš, nazivlje: »Od godine 310 do 383 živio je poznati gotski biskup Wulfilas, koji je ujedno glavni preporoditelj Gota, a preveo je nakon što ih je pokrstio na gotski jezik i sveto pismo.

(Nastaviće se)

VIJESTI IZ ŠIBENIKA I BANOVINE

„Katolik“

piše u svom uvodniku, od 13-XI između ostaloga: »Kažemo malo je slobode; malo je one slobode koju zahtijeva ljudsko dostojanstvo. — I to je davno utvrđena i nesumnjiva istina. Jer, proučimo li državne zakone i osvrnemo li se na njihovo primjenjivanje u pojedinim slučajevima, više ima nepravde nego pravde, više ropstva nego slobode...«

Djeca se u školama ne uzgajaju u nacionalnom duhu onako kako bismo željeli. Ali dok je učitelju i profesoru to zabranjeno u školi, nije zabranjeno roditeljima u kući...«

Sav školski nacionalni uzgoj blće obeskrjepljen, budu li roditelji znali u svojem domu, nacionalno uzgajati.

Želimo biti svoji na svome! A kada treba dati i svoj glas za to, onda se plašimo i gušterice u šušnju, ili nas možda odvraća od toga koje namještenje, cesta, bunar, hiljadarka i stotinjarka...

U istome broju čitamo u govoru biskupa dr. Srebrenića: »Hrvatski narod nije nažalost danas u onom položaju, u kakvom je bio sa vrijeme svojih vladara Branimira, Tomislava, Zvonimira...«

Vruća naša molitva neka bude da se taj blagoslov u najvećem bogatstvu izlije na naš Krk i na sav hrvatski narod, e bi uz pomoć Božju kao predziđe pravog kršćanstva što prije radosno uživao dar Božje dobrote, dar slobode i nezavisnosti, na slavu Božju i što ljepši i svetiji razvitak svoje narodne individualnosti.«

Premijera operete „Zemlja smiješka“ od F. Lehara

Uz velike napore i materijalne žrtve kazališna sekcija »Kola« pripremila je operetu „Zemlja smiješka“ od F. Lehara nazvanu romantičnom jer njen sadržaj predstavlja veliku ljubav kineskog princa prema jednoj bečkoj aristokratkinji, a sama muzička obradba obiluje krasnim melodijama opernog stila, egzotičnog čara i privlačivosti pošto se II i III čtn operete odigrava u Kini.

Glavne uloge u opereti pjevaju naši odlični solisti gđica Mileva Bodožić i g. Bruno Belamarić, dok u ostalim ulogama nastupaju sve od reda najbolji šibenski kazališni diletanti kao gg. Justo Dellagiovanna, Albert Drutter, Josip Vikario, Stjepan Miličić, Zvone Zorić, Josip Pedišić, te gospođice Pupa Medić, Desanka Belamarić, Zora Kundić i ostale.

U drugom činu operete nastupa originalni kineski balet naštuđiran po baletnom stručnjaku gosp. Štorku. Vodstvo »Kola« je nastojalo da ovu operetu što raskošnije opremi, pa su tako posuđeni originalni kineski kostimi kod Mariborskog Narodnog Kazališta a kulise su izrađene po gosp. F. Delfinu također prema nacrtima ovoga kazališta. Operetu režira i dirigira gosp. Mo Makso Unger viši vojni kapelnik.

U godinu dana od kada je ponovno proradila kazališna sekcija »Kola« ovo je osma operetna predstava ove agilne družine. Sve dosadašnje pred-

Potvrđena lista J.R.Z. u ŠIBENIKU

Potvrđena je lista g. dr. Slavka Grubišića, budućeg narodnog poslanika, kome je zamjenik g. Vojin Malešević, školski nadzornik u Benkovcu. Ova lista vezana je za zemaljsku listu g. dr. M. Stojadinovića.

Ministar dr. Niko Novaković u Šibeniku

G. Dr. Niko Novaković

14 o. mj. iznenada je došao ministar g. dr. Niko Novaković u Šibenik u društvu našeg budućeg poslanika g. dr. Slavka Grubišića i bana g. dr. Mirka Buića. G. Ministar odmah je došao u prostorije sekretarijata JRZ, gdje je u razgovoru viđenijih građana iznio političku situaciju u zemlji. U kratkim potezima dao je pravu sliku pojedinih banovina. G. Ministar pun je optimizma za veliku

Min. dr. Niko Novaković u skradinskoj općini

Jučer izjutra ministar g. Dr. Niko Novaković u pratnji gg. Dra. Slavka Grubišića, kandidata J. R. Z. otputovao je iz Šibenika za Skradin, Bribir i Djevske gdje je održao nekoliko sastanaka i konferencija sa pristalicama J. R. Z. Iz Djevsaka ministar g. Dr. Novaković nastavio je put za Kištanje gdje je također održao jednu konferenciju. Iz Kistanja ministar g. Dr. Novaković prosljedio je u Knin odakle je uveče otputovao za Beograd.

ZBOROVI I KONFERENCIJE J. R. Z. u šibenskom srežu

U nedjelju, 13 ov. mj. g. Dr. Slavko Grubišić, kandidat J. R. Z. za šibenski srez, u pratnji nekoliko funkcionera sreskog odbora iz Šibenika održao je nekoliko vrlo uspješnih zborova u šibenskoj općini.

Tako su održani zborovi u Zablaću, Vrpolju Donjem, Vrpolju Gornjem, Vrsnome, Podinama i Boraji. U Vrpolju pristalice J. R. Z. podigli su slavlenu iskićen sav zelenilom i državnim trobojkama. I u svima ostalim selima pristalicama J. R. Z. priredili su lijep doček budućem poslaniku g. Dru. Grubišiću.

pobjedu JRZ na budućim izborima.

Dok se je g. Ministar zadržavao u prostorijama sekretarijata, veliki broj građana okupio se je u dvorani zemljoradničkog udruženja i želio je da pozdravi g. Ministra. G. dr. Novaković ušao je u dvoranu burno aklamiran od publike i održao je lijep govor, u kome je iznio snagu JRZ i slabost opozicije.

Na osnovu logičnih premisa i realnog stanja izveo je zaključak, da će sigurno 11 decembra biti nezapamćena pobjeda JRZ.

Osvrnuo se je na rad g. dr. Stojadinovića u unutrašnjoj i spoljnoj politici i ukazao na velike rezultate u svim smjerovima narodnoga života i prijateljstva sa susjednim državama, odnosno sigurnosti na granicama.

Na kraju pozvao je Šibenčane da na budućim izborima svi glasaju za svoga građanina dr. Slavka Grubišića, jer da to on zaslužuje i svojim moralnim i intelektualnim kvalifikacijama.

Publika je često govornika prekidala oduševljenim poklicima njemu dr. Stojadinoviću i dr. Grubišiću.

Istoga dana nekoliko funkcionera J. R. Z. iz Šibenika obišli su razna sela skradinske općine i održali vrlo uspjele sastanke sa pristalicama J. R. Z.

Dozvola za gradnju kupališta na Paklini

Jučer su pretstavnici općine, pomorsko-gradjevine sekcije i lučkog zapovjedništva izvršili naličeje u uvali zvanoj Paklena, gdje je jedan konzorcij Zablacana zatražio dozvolu za izgradnju modernog kupališta.

Komisija je odobrila nacрте i sa gradnjom kupališta će se započeti u skoro vrijeme, ali u etapama, tako da će se od 120 kabina, ove godine izraditi jedna trećina, a ostale u dvim najstajnim godinama.

O zamolbi za gradnju, donijeli smo svojedobno iscrpnu vijest, skupa sa skicom, kako će kupalište u toj uvali izgledati.

Ostvarenjem ove namisli, Šibenik će dobiti, uz postojeće kupalište na Jadriji, ovo novo, koje će biti medju najmodernijim kupalištima na Jadranu

Umro je Gazi Kemal Atatürk

Mustafa Kemal rođen je u Solunu 1881. Sa odličnim uspjehom svršio je osnovnu školu, nižu vojnu školu i vojnu akademiju. 1905 izveden je za potporučnika, kao prvi u rangu. Poslije toga svršio je i višu vojnu akademiju. U početku imao je raznih peripetija, pošto je pripadao tajnoj mlado turskoj organizaciji. Kemal je vrlo aktivno učestvovao u mladm turskom prevratu 1908. Kad je 1911 izbio italijansko-turski rat Kemal je pohitao na ratište. Po zaključenju dopunskog ugovora o miru između Turske i Bugarske major Kemal bio je postavljen za voj. izaslanika u Sofiji.

Kad je 1914 Turska stupila u svjetski rat, molio je telegrafski da ga upute na front. Na Dardanelima se je istakao kao komandant puka. Poslije niza slavnih podviga, Kemal je dobio čin brigadnog generala. Godine 1917 bio je određen za pratioca sultana Mehmeda VI na putu po Njemačkoj. 1918 dobio je komandu nad sedmom armijom, s kojom se je u primjermom redu povukao pod britansko-indiskim trupama.

Mehmed VI ga je postavio za svog počasnog adutanta u vrijeme kapitulacije Turske.

Kada su izbili u Anadoliji neredi bio je poslan da stavi red. Mustafa Kemal nije htio da te krajeve upokori za račun saveznika, već ih je naprotiv organizovao i pojačao otpor, koji je do tada bio snaga „bez očiju“.

S pravom Nova Turska slavi 19 maj 1919, kao istorijski datum, kad se Kemal iskrcao u Samsunu. 7 septembra osnovao je u Sivasu »Ligu za odbranu prava istočne Anatolije« 27 decembra stiže u Ankaru, i tu 25 aprila 1920 bi u narodnoj skupštini biran za pretsjednika. 2 maja obrazovao je vladu protiv one u Carigradu. 20 januara 1921 nar. skupština usvaja prvi Ustav Nove Turske.

Poslije borbe sa Grcima slavi pobjedu i prima maršalski štap s činom i naslovom Gazi.

Poslije ovoga trijumfa reda se niz velikih djela ovoga velikog državnika: 11 oktobra 1922 otvaraju mu se kapije Carigrada, a 1 novembra narodna skupština ukida sultansko dostojanstvo, ostavljajući mu kalifat.

2 okt. Carigrad priređuje svome oslobodiocu svečan doček, ma da Ankara i dalje ostaje prjestonicom N. Turske.

Tom prilikom velika nar. skupština proglasi Tursku republikom i izabra Gazi Mustafu Kemala za prvog pretsjednika republike.

Novi pretsjednik posvećuje sve velike sposobnosti i svu energiju izgradnji Nove Turske. Odijeli vjeru od države, ukida medrese, zvanje šaik-ul-islama; izda novi Ustav, uvede novi kalendar, uguši ustanak Kurda, ukine hak i zabrani nošenje fesa. — Zahvalni mu je narod još za života podigao spomenik. Kemal je do konca svoga života provodio nove reforme, sve u duhu kulturnog napretka čovječanstva. U prosvjeti, pravdi, financijama, privredi, socijalnoj politici i narodnom zdravlju itd. svuda vidimo ovoga genijalnog državnika i reformatora, kako radi sa najvećim duševnim zanosom i sigurnošću.

Po svojim velikim djelima spada Kemal u red najviših umova svijeta.

RODNOM KRAJU

Rodni kraju, moj zemaljski raj,
Divno li te priroda nadari,
Alem-kame, od bisera grano,
Divni li su tvoji mili čari!

Plavi Jadran sa srebrenom pjennom
Tebe draga, grli i miluje;
Blago šapće tihim povjetarcem
I pjesme ti o ljepoti kuje.

U talasu tvoga bistrog mora
Ogleda se nebeska divota:
Danju sunce miluje ga zracim
Noću mjesec i zvjezda milota.

Rodni kraju, moj zemaljski raj,
Rano li sam tebe ostario,
Odbio se u daleke strane,
Tuđe kraje pjevô i slavio!

Vidio sam milje i omilje
U oblicim vilinskih snova;
Vidio sam remek-djela sv'jeta,
Što ih mašta i nauka skova.

Sve je ljepo, al sve skupa nije
Kao ono što sam ugledao
Prvog dana u životu svome; —
Tebe ne bih za sv'jet citav dao,

Rodni kraju, sve u tebi ljepo
Sve obično, sve po srcu mome;
Samo jedno krupne suze vabi;
Ljuta rana na srcu bolnome!

Tvoja čeda tebe ne poznaju
Čudno zборе o ljepoti tvojoj;
Biser trune iz ogrlja tvoga,
U sreći se ne snalaze svojoj.

Sa očima ne gledaju bistrim
Sjajnog sunca one zrake sjajne;
Već lutaju po gustome mraku,
Kud ih vuku neke sile tajne.

Teško njima, ako ne osjete
Mračnih sila paklenu osnovu;
Teško njima ako ne zamjene
Slavuj-pticom zlokobnicu sovu.

Cv'jet života u tebi mi nikô,
U tebi se prvi plač vinuo;
Prvi osmjech nevinoga lica
U tebi se slatko rasplinuo.

Pa gdje cv'jetak sjeme zametnuo,
Ondje hoće da cvatom počine;
I ja hoću u odmaklom dobu
Da opjevam i tvoje miline.

Ti mi čuvaš uspomene mile
Mog djetinjstva ružičastih ljeta;
U tebi mi koljevka i majka,
Milog oca ona raka sveta. —

Sveti Petre, utočišće blago,
Mnogog čarnog proljetnjega cv'jeta,
Koji no se rano otrunio
Sa bujnoga stabla ovog sv'jeta.

Mnoge nađe tu su sahranjene,
Mnoge suze i mnogi uzdasi:
Tužno cv'jeće tvajega su polja,
Lelekom se tvoje polje glasi!

KRSTE I MATE

na poljani

(razgovor)

Krste — Čuješ, Mate, kuda ćeš
ti 11 decembra?

Mate — Šta me pitaš, kud svi,
tud i ćelavi Mujo.

Krste — Kako svi, kad vidiš da
u našoj jugoslavenskoj stranci sve
se okupilo oko našega dr. Slavka

Mate — E, jest sve! Kako si,
brate, slijep da kod zdravih očiju ne
vidiš pravu istinu. Kako možeš ima-
ti i na kraj pameti da ćemo mi Ši-
benčani okrenuti leđa ljudima, koji
su se rodili u našem gradu, pa pustiti
našu lijepu Hrvatsku za volju nekih
imena?

Krste — Čudi me, moj Mate,
kad govoriš da vi nećete okrenuti
leđa svome čovjeku. Zar dr. Slavko
nije naš čovjek? Ne samo što je sta-
rinom Šibenčanac, on je to i djelom.

Taj čovjek razumi čovjeka i poma-
že mu gdje samo može. A on mnogo
može, jer mu je Bog dao i pameti i
znanja. On je prošao velike škole i
naučio se svemu što nam treba. On
zna gdje treba pokucati da nam se
vrata otvore i da dodemo do onoga
što nam treba. Bog ti grijeha opro-
stio, što govoriš da će on pustiti na-
šu Hrvatsku. On koji zna šta znači

to ime Hrvatska, znaće da se ono
cijeni po pravoj vrijednosti. Ni on ni
mi ne možemo i nećemo se odreći i-
mena hrvatskoga; ali on zna, kao što
i mi svi znamo, da imamo braću, ko-
ja se zovu Srbi i Slovenci, pa da će-
mo svi zajedno biti jači. Za to smo
se i složili u jednu državu koja se
zove Jugoslavija. U toj državi svi kao
braća treba da zajednički radimo, pa
će nam svima bolje biti. Braća smo
rođena, zajednička nam je majka Ju-
goslavija. Pa kud će dijete nego na
krilo svoje majke. Na tom materinjem
krilu svima nam je najbolje. Tu se is-

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

tim jezikom razgovaramo, tu nam
majka daje svjeta i nauke, kako će-
mo najbolje da živimo.

Mate — Sve je to tako; ali šta
ćeš, kad naši ljudi pod crvenom ka-
pom, viču na nas i prijete nam da ne
idemo s dr. Slavkom. Jer i ako je on
naš građanin, ali on nas ne razumi,
kao naš čovjek — težak.

Krste — Razumi on bolje, jer on
drukčije zna da vidi našu dušu i na-
še potrebe. Svi mi, brate, težaci je-
dan smo drugom do uva. Kad bismo
mi bolje znali od dr. Slavka i od u-
čenih ljudi, onda, šta bi nam škole i
zašto da država troši na škole? Ne
možemo, brate moj, mi ništa dobra
da učinimo, jer se nismo spremili za
taj veliki posao. Vidio si i sam, ka-
ko oni koji su neki razred više uči-
nili, više znaju, a kamoli neće više
znati oni koji su svoju mladost za
klupom ostavili

Mate — E moj Krste, možda bih
te poslušao, pa s tobom pošao; ali
ti znaš, što se sve priča. Moj vino
grad neće biti siguran ni moja kuća
ni moja djeca, pa ni ja sam. Znaš li ti
za ono žigosanje na Poljani; znaš li ti
za otcijepjenje Hrvatske? Ako se
sami ne otcijepimo, onda će to učini-
ti neka strana sila...

Krste — Uvijek oni pričaju te
lude priče; ali od toga nema ništa.
Nama je dobro ovako. A biće nam
još i bolje ako se opametimo, pa po-
kažemo svojoj braći da smo im bra-
ća. Ostavljati svoju braću, a tražiti
drugoga za brata to je nešto najlu-
đega. A i naša narodna pjesma ka-
že: »Nema brata, ne rodiv ga maj-
ka.«

Mate — Vidjeću, šta će drugi da
urade, pa gdje bude većina, tu sam
ti i ja, »stravić koze pase«, kaže na-
rod.

Krste — Nemoj misliti da će u-
vijek biti popuštanja odozgo, pa da će
oni odozdo uvijek biti svemogućí. Za-
to su brate, i ovi izbori. Koji se po-
slije njih nađu odozgo, vjeruj mi, da
neće više dozvoliti da budu odozdo.

Sve ima svoje granice.

Mate — Vi uvijek tako govorite;
a mi odozdo radimo što hoćemo. Kad
svrše izbori, onda ću ti znati kazati.

Krste — Nemoj da bude kasno.

Mate — Zbogom!

Krste — Zbogom!

HOTEL i RESTAURACIJA

„SLAVIJA“

S P L I T M. JOZEV

„GLAS KANADE“

piše u br. 167, od 27-X, pod naslo-
vom »Povodom raspisanih izbora u Ju-
goslaviji«, između ostaloga i ovo:
„Da vidimo ukratko u čemu se sa-
stoje dva glavna politička programa
u Jugoslaviji i koje su njihove razli-
ke.

Jugoslovenska rad. zajednica sma-
tra da su Jugosloveni tri brata jed-
nog istog naroda i da kao takvi tre-
ba da se što čvršće ujedine i da
stvore što jaču jednorodnu narodnu
državu radeći otprilike onako kako
su činile i ostale nacije koje su ima-
le dovoljno svijesti, mudrosti i sna-
ge da izvrše svoje ujedinjenje i o-
stvare samostalnost.

Hrvatska seljačka stranka smatra
da su Jugosloveni tri odjelita naroda,
i da oni kao takvi ne mogu živjeti
u jednoj centralizovanoj državi, već
samo u jednoj složenoj federativnoj
državi. H.S.S. međutim neće da se
Jugoslavija podijeli na tri države, jer
bi tada Hrvatska bila mala prema
Srbiji, već hoće da se podjelimo na
sedam država među kojima bi Hrvat-
ska bila najveća, a od kojih bi sva-
ka imala pravo da uređuje sebe ka-
ko umije i hoće.«

Interesantan zaključak mjesnog vijeća u Galovcima

Svojedobno je u Galovcima bio o-
držan zbor seoskog vijeća, na kojem
su prisustvovali isključivo pristaše dr-
Mačka. Na ovom saboru donijete su
dva veoma interesantna i za dana-
šnje prilike karakteristična zaključka:
I. da bolničke troškove snosi selo
solidarno za sve mještane koji se bu-
du liječili u bolnicama, II. da ako se
nekome posječe vinograd ili mu se
desi požar kao i druge štete u poljo-
privredi, zato selo ne odgovara. Ovo
su obrazložili time da može neko i
sam sebi sasjeći vinograd, osobito
kada ostari, pak da mu ga selo plati-
Isto tako da može bilo iz kojih raz-
loga zapaliti sebi kuću, sijeno ili po-
jatu, te da nije pravo da to selo pla-
ća.

Ne lezi vraže, ali se vidi u kojem
grmu zec leži. Zar ovo nije preven-
tivna ograda od odgovornosti u slu-
čajevima kad oni sami nanesu štetu
iz pomenutih slučajeva, osobito svo-
jim političkim protivnicima; što se re-
dovito događa nakom političkih zbo-
rova, sastanka ili prilikom izbora. Zar
nije ovo podstrek na vandalizam, jer
je sve po planu i diktatu.

Vid Ubod

„TIPOGRAFIJA“ vod. Hamilkar Vitaliani

ŠIBENIK kraj Katedrale Sv. Jakova

Vj. R. Pelicarić

Preuzima sve poslove spadajuće u grafičku struku

kao: brošure, plakate, pozivnice, račune, tabele itd.

uz najpovoljnije uvjete. - Savjesna i točna podvorba

— Osmrtnice izvršuju se najhitnije —

A. PAVLOVIĆ

Centrala BEOGRAD	OSNOVANO 1844
Filijala ZAGREB	

Najveće skladište engleskih štofova u
Jugoslaviji: ZA ODIJELA I KAPUTE,
VELIKI IZBOR ŠTOFOVA ZA DAM-
SKE OGRTAČE I KAPUTE. SAV-
KROJAČKI PRIBOR. - KROJAČKE
KOLEK- | Cijene solidne i utvrđene
CIJE. | Prodaja na otplatu.

Zastupstvo i skladište

Krojačnica građanskih i vojnih odijela

Pero M. Bercé - Šibenik